

forum for
natur og
friluftsliv
TROMS

NVE
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

15. april 2013

Høringsuttalelse til meldinger med forslag til utredningsprogram for vannkraftutbygginger i Skibotn og Stordalen, Storfjord kommune

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at NVE har mottatt melding med forslag til utredningsprogram for utvidelse av Skibotn og Lavka kraftverk i Storfjord kommune av Troms Kraft Produksjon AS, samt til Stordalen Kraftverk i samme kommune av Statskog SF. FNF Troms ønsker i denne anledning å komme med innspill og takker for utsatt høringsfrist.

FNF Troms er kjent med at NVE hovedsakelig ønsker innspill i forhold til utredningsprogrammet i denne høringsrunden. Likevel ønsker vi først å trekke fram noen supplerende momenter som vi mener er relevante i saken.

Forpliktelser knyttet til fornybar energi

Norges forpliktelser innenfor fornybar energi brukes ofte som hovedbegrunnelse for å bygge ut ny vannkraft og har ført til et stort press på landets og Troms sin vassdragsnatur. I dag har Norge to nasjonale målsetninger som har bidratt til et høyt antall vannkraftsøknader. Den ene målsetningen er fornybardirektivet som innebærer at i 2020 skal fornybarandelen utgjøre 67,5 %. Den andre målsetningen er elsertifikatordningen som skal gjøre at Norge sammen med Sverige produserer 26,4 TWh ny fornybar energi i 2020 i forhold til 2011.

En oversikt over tildelte konsesjoner viser at vi allerede er meget nære ved å nå våre mål. Dersom en summerer vann- og vindkraften som er gitt konsesjon i Norge, og vindkraften som er gitt konsesjon i Sverige kommer en allerede på 28,5 TWh. Dersom en trekker fra sakene som er til klagebehandling har en allerede gitt konsesjon til 22,6 TWh. Da har en ikke inkludert bioenergi og svensk vannkraft, da det er vanskelig å finne oversikter over dette. Norsk bioenergi og svensk vannkraft har begrenset potensial, men svensk bioenergi har prognoser på 5 TWh fram mot 2020. FNF Troms understreker at vi er klar over at ikke alt som er gitt konsesjon, og som ikke er til klagebehandling, vil bli bygget, men statistikken viser at vi allerede har kommet svært langt og at en kan ta større hensyn til natur- og friluftslivsverdier i den resterende konsesjonsbehandlingen.

FNF Troms vil også påpeke at dersom vi oppfyller elsertifikatene ligger vi godt an til å nå fornybardirektivet. Med konstant energiforbruk kommer vi over med flere prosent og om man tar utgangspunkt i at den økningen vi har sett de siste ti årene vil fortsette, kommer vi 0,9 % under

---

FNF Troms, c/o Bioforsk Nord Holt, Pb. 2284, 9269 Tromsø
Tlf: 4141 7339 E-post: troms@fnf-nett.no Internett: www.fnf-nett.no/troms

FNF Troms er et samarbeidsforum for 13 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Troms som representerer rundt 15000 medlemmer. Medlemsorganisasjoner: Troms Turlag, Harstad Turlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Naturvernforbundet i Troms, 4H Troms, KFUK-KFUM-speiderne Troms, Troms Fylkeskystlag, Troms Orienteringskrets, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i våre hender Tromsø, Nord-Norsk Botanisk forening, Tromsø Casting- og Fluefiskeforening.

målet (Ann Christin Bøeng *Hvordan kan Norge nå sitt mål om fornybar energi i 2020?* Økonomiske analyser 6/2011). Det betyr at med noen få effektiviseringstiltak vil vi nå målet om 67,5 % fornybar energi og behøver ikke å bygge mer enn hva elsertifikatene tilsier. I følge SSB vil vi oppnå en fornybarandel på 80 % med energieffektiviseringsdirektivet, noe som vil gi et overskudd på 34 TWh. Med nevnte direktiv vil en også kunne oppnå 73 %, selv uten elsertifikater.

FNF Troms mener det er svært viktig at den fornybare energien som produseres må erstatte fossil energi, og ikke bare komme i tillegg. Det finnes per i dag ingenting som dokumenterer at den fornybare energien faktisk erstatter fossil energi. Vi er bekymret over at nedbyggingen av verdifulle natur- og friluftsområder hovedsakelig vil kunne føre til økt forbruk og ikke få reell betydning i klimasammenheng.

Kraftsituasjon i Nord-Norge

Nord-Norge har et overskudd på kraft. I følge Statnetts Nettutviklingsplan fra 2011 har Nordland og Troms et kraftoverskudd på ca. 4,3 TWh. På Statnetts kraftsystemmøte i 2013 informerte de at overskuddet er rundt 6 TWh. Prognosene viser at Norge vil få et stort kraftoverskudd innen 2020, noe som også vil fremskyndes av det nye energieffektiviseringsdirektivet. FNF Troms stiller seg spørrende til behovet av den potensielt nye kraften fra de meldte kraftutbyggingene.

Regional plan for vind- og vannkraftverk

I regional planstrategi for Troms 2012 – 2015 står utarbeiding av ”Regional plan for vind- og vannkraft” som prioritert i planperioden. Her vil det i regi av Troms fylkeskommune bli nærmere avklart hva, hvor og hvorfor ny energiproduksjon er ønskelig – Troms sett under ett. FNF Troms viser til det store utbyggingspresset i Troms, og råder NVE til å sette konsesjonsprosessene på vent til fylkeskommunen er ferdig med sin plan for hvordan vann- og vindressursene kan forvaltes på mest mulig helhetlig vis og med lavest mulig konfliktnivå.

UTREDNINGSTEMA

Begge søkeres forslag til utredningsprogram er generelt omfattende og gode. FNF Troms ønsker likevel å komme med noen ytterligere forslag og utdypinger i forhold til enkelte tema.

FNF Troms minner om det er svært viktig med en aktiv, bred og reell medvirkning i utredningsprosessen. Natur- og friluftsansjonene må inviteres med for deltakelse i hele prosessen, og det må legges til rette for at også frivillige har anledning til å delta på møter, befaringer osv.

Friluftsliv

Det er nødvendig med omfattende utredninger av områdets verdi for friluftsliv og hvilke konsekvenser en eventuell utbygging vil påføre friluftslivet. Dagens bruk må kartlegges, samt at det må utredes for potensiell bruk. FNF Troms mener at utbyggingsområdet, veiforbindelser, massedeponi, vassdrag med redusert vannføring og nærliggende områder må utredes etter metoder i henhold til DNs håndbok 25-2004 ”Kartlegging og verdisetting av friluftsområder” og DNs håndbok 18-2001 ”Friluftsliv i konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven”.

Troms fylkeskommune og kommunene i Troms startet i 2010 en grundig kartlegging og verdivurdering av friluftsområder i fylket. Vurderingene er utført etter DNs håndbok 25-2004 over en toårsperiode gjennom bred medvirkning av blant annet de respektive kommunene, frivillige organisasjoner og lokale arbeidsgrupper. Disse kartleggingene er nær å være ferdigstilt og vi ber om at disse blir vektlagt og særskilt hensyntatt.

I mange konsekvensutredninger i vannkraftsaker ser vi av erfaring at friluftsliv kun nevnes som en liten del under tema «brukergrupper». Temaet tillegges ofte forholdsvis liten vekt til tross for sin allmenne og store verdi. Tiltakshaverne foreslår i meldingene at temaene friluftsliv, jakt og fiske og reiseliv behandles som undertema til *konsekvensutredning for samfunn*, noe som er i tråd med NVE sin rettleider fra 2010. Grunnet områdenes store verdi for friluftsliv mener FNF Troms det er viktig at friluftsliv løftes til eget hovedtema i konsekvensutredningene for begge prosjekter.

Litt om dagens bruk

FNF Troms ønsker å bekrefte områdets store verdi for friluftsliv, både lokalt og regionalt. Det er et mye brukt nærturområde, samt er yndet mål for utfart. Områdene benyttes blant annet til både jakt, fiske, bærplukking, topptur, vandring og har gode stier og populære overnattingshytter for allmennheten. Troms Turlag har et løypenett i nærheten av Stordalen og Breidalen og to populære hytter med tilknytning til influensområdene. Hyttene er hyppig brukt og «følelsen av villmark» som preger dette området er et viktig element for hyttenes bruk. I femårsperioden 2008 – 2012 hadde Golda hyttene i snitt 736 overnattingsdøgn i året og Gappo hyttene hele 1113. At disse to hyttene alene har nærmere 2000 overnattingsdøgn årlig, viser litt av områdets store verdi for friluftslivet, og dette gjelder sommer som vinter da tallene er relativt jevnt fordelt mellom sesongene. I tillegg kommer bruken til de som er på dagsturer, teltturer, m.m. Dette viser at det er meget stor aktivitet i området og at verdien av området for friluftsliv er høy. Mye av årsaken til områdets attraktivitet ligger nettopp i villmarkspreget, følelsen av å komme seg bort, det storslåtte landskapet - og i alt dette spiller vassdragslementene en stor rolle. Stordalen kan ha en ”villere” funksjon som opplevelsesdal og innfallsport til Treriksområdet enn Parasdalen. Denne funksjonen og verdien bør utredes nærmere.

Området har en stor folkehelseverdi. I et samfunn med stadig økende livsstilsrelaterte sykdommer blir tilgangen på nærtur- og friluftsområder stadig viktigere. Fysisk aktivitet kombinert med naturopplevelser er noe av det som virker mest positivt inn på vår totale helsetilstand. Da er det viktig at vi klarer å ivareta disse områdene slik at de beholder sine kvaliteter og appell også for nye generasjoner med friluftsliv. At vannstrenger og vannfall/fosser forsvinner og reduseres og blir erstattet med rørgater, reguleringsstjerter, anleggsveier og kraftstasjoner, eller at vann blir regulert, kommer ofte i konflikt med både friluftsliv, helse og natur- og kulturbasert reiseliv gjennom at landskap, naturkvaliteter og opplevelsesverdi forringes.

Når det snakkes om folkehelseeffekten av friluftsliv er hovedfokuset oftest på nærturer. Dette er av avgjørende betydning, men også mer urørte områder som ”krever litt mer” kan stimulere til økt hverdagsaktivitet og bedre folkehelse. Troms Turlag sine hytter i området ligger i en slik avstand fra vei at de ofte benyttes på helgeturer eller ukesturer. Dette bidrar positivt til folkehelsen, ikke bare når de brukes, men også som inspirasjon for mange til en aktiv hverdag for å være i form til den planlagte påsketuren eller helgeturen. FNF Troms mener at det under tematikken «helsemessige forhold» ikke kun bør utredes om støy, støvplager osv., men også med en bredere tilnærming til hvordan tiltaket vil slå ut i et folkehelseperspektiv.

Sykling er også en viktig del av friluftslivet og reiselivet i Storfjord. Hvordan Storfjord påvirkes som sykkeldestinasjon og hvordan opplevelsene ved sykling endres må utredes. Lavkarittet må inkluderes. Selv om syklende har benyttet seg av gamle veier fra 2.verdenskrig og fra tidligere kraftutbygging betyr ikke dette nødvendigvis at nye veier vil slå positivt ut. Hvordan nye inngrep og reduksjon av vannføring i landskapet slår ut for sykkelattraktiviteten/kvaliteten må utredes.

Flere av elvene i influensområdet brukes til rafting og elvekajakk. Her kan nevnes blant annet Signaldalselva, Paraselv og deler av Rovvejohk. Kartlegging og konsekvenser for denne typen aktivitet må også utredes.

Hvordan planlagte inngrep vil påvirke fiske og fiskebestandene må utredes særlig nøye. Fiske er en viktig del av friluftslivet i Storfjord og de planlagte tiltak vil kunne få store konsekvenser. Hvordan tiltakene påvirker selve friluftsopplevelsen ved fiske må også utredes, da fiske er mer enn kun hvor mange fisk du drar på land. Les mer om fiske under biologisk mangfold.

Landskap

Det er svært viktig med en grundig utredning av landskapskvalitetene. Erfaringer viser at metodikken for verdivurdering av landskapskvaliteter i mange KUr er begrenset, og derfor vil vi påpeke at det er nødvendig med bred lokal og regional medvirkning i vurderingen. Det er viktig at natur- og friluftsansjoner inkluderes i en eventuell utredning. Konsekvensene av landskapsendringer og friluftsliv må sees i sammenheng. Det er også viktig å lage visualiseringer av endringene i vannføring, dette gjelder særlig for attraksjoner som Rovvejøhkfossen, men også for de andre landskapselementene som Slottelvfossen. Utredninger av konsekvensene av landskapsopplevelsen fra kjente landemerker og turmål som for eksempel Parastinden, bør også gjennomføres. Landskapet må sees helhetlig og det blir meget viktig å inkludere sumvirkninger. En nøye utredning av hvordan hele Skibotndalen vil endres drastisk av foreslåtte tiltak er nødvendig.

Det må lages utredninger og visualiseringer for hvor massedeponi plasseres og lagres, samt gjøres utgreinger for alternativ bruk. Det må også utredes og visualiseres hvordan eventuelle deponi formes i takt med landskapet og hvordan revegeteringsprosessen og oppfølging skal foregå.

Inngrepsfri natur

Tap av INON og et økende press på inngrepsfrie områder er i strid med nasjonal arealpolitikk, hvor det i flere stortingsmeldinger de senere årene er uttrykt at det skal planlegges på en måte som tar hensyn til at inngrepsfrie naturområder i størst mulig grad bevares for framtida: St.meld. nr. 17 (1998-99) "Verdiskaping og miljø – muligheter i skogsektoren", nr. 39 (2000-2001) "Friluftsliv", nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand". I Stortingsproposisjon 1 S (2009-2010) fra Miljøverndepartementet, er INON et eget arbeidsmål som går ut på "å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på". Ifølge DN forsvinner det aller mest inngrepsfri natur i Nord-Norge, noe som gir oss et særlig ansvar for å ta godt vare på de gjenværende områdene.

For hvert av de meldte prosjektene må det utredes hvor mye INON som går tapt i hver kategori, samt effekten av dette. Det bør også utredes i hvilken grad vannkraftutbyggingen, inkludert redusert vannføring, påvirker opplevelsen av urørthet uavhengig av de faktiske tallene. Dette inkluderer feks hvordan Stordalen endres selv om INON ikke "offisielt" tapes langs elva grunnet allerede redusert vannføring. En må ikke kun se på hvor mye INON som går tapt av dette prosjektet, men også se dette i forhold til hvor mye som har gått tapt regionalt og nasjonalt. Utfordringen med forvaltning av inngrepsfri natur er at man ofte kun ser på enkelte inngrep uten å vurdere helheten. Med tanke på hvor lite urørt natur som gjenskapes må det til en kraftig reduksjon i tap av INON om vi skal ha inngrepsfri natur i fremtiden.

Vi kan opplyse om at i 20-årsperioden 1988 – 2008 har det gått tapt 105 km² villmarkspregede områder i Troms. Av dette lå 2,9 km² i Storfjord. Sistnevnte tall er isolert sett ikke veldig høyt, men i årene etter 2008 vil det allerede være et betydelig større tall med de gitte konsesjonene til flere småkraftverk, samt at den nye 420 kV linjen er konsesjonsgitt gjennom området. 420 kV linjen vil alene føre til en reduksjon av villmarkspregede områder i Troms tilsvarende de siste 20 år tilsammen. Også i Stordfjord vil den sette betydelig preg. I tillegg er de eksisterende vannkraftutbygginene til Troms Kraft ikke inkludert i denne statistikken da de ble satt i drift i 1979 og 1982. En må også vurdere tapet av INON i nabokommunene, hvor det også har

vært stor reduksjon og stort utbyggingspress. Totalt sett gir alt dette kun litt av bildet på alle pressfaktorene som fører til en reduksjon av den høyt versatte inngrepsfrie naturen i Storfjordområdet. Det er nødvendig med gode, helhetlige utredninger på dette feltet.

Samlet belastning

Det er avgjørende at de samlede belastningene / sumeffektene av eksisterende og potensiell utbygging i området og i Storfjord, sett i sammenheng med vannkraftverkene, utredes. Dette kan være krevende øvelser, men er avgjørende for å kunne forvalte området og regionen helhetlig. Vi anbefaler å innhente kunnskap blant annet fra Vestlandsforskning sitt pågående prosjekt om ”Sumeffekter av tekniske inngrep i utmark”, et prosjekt som hovedsakelig er avgrenset til energitiltak. Bare i Storfjord kommune er det 10 søknader inne om småkraftverk, i tillegg er 6 småkraftprosjekter allerede gitt konsesjon og en har den eksisterende storkraften til Troms kraft. Som nevnt kommer også 420 kV linjen gjennom kommunen, og Troms Kraft vil søke konsesjon om Rieppi vindpark. I Storfjord kommune sin kommunedelplan for småkraftverk har de vurdert over 30 ulike småkraftverk, og Troms Kraft sine planer berører opptil 9 av disse, flere klassifisert i høyeste konfliktnivå. Det er viktig å utrede hvordan disse planene og andre eksisterende og planlagte inngrep vil påvirke de ulike fagtemaene. Dette gjelder også særlig for reindrifta da Storfjord er den kommunen i fylket med flest reindriftsutdøvere.

Planlagt verneområde – Treriksrøysa nasjonalpark

I St.mld. 62 (1991-1992) «Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge» ble det angitt hvilke nasjonalparker og andre store verneområder som var planlagt opprettet. I dag, 20 år etter, er ”nasjonalparkplanen” i all hovedsak fullført. Det er likevel et fåtall prosjekter som ikke er ferdigstilt. Et av disse er planen om Treriksrøysa nasjonalpark i Troms. Begge de to meldte prosjektene vil kunne komme i konflikt med en eventuell etablering av vern i området.

Etter hva FNF Troms kjenner til har prosessen rundt Treriksrøys nasjonalpark vært utfordrende. Dette bunner sannsynligvis i at det krever samarbeid mellom tre ulike land (Norge, Sverige og Finland). Slik vi har forstått det er det særlig på svensk side at det er vist tilbakeholdenhet med planene, mens det på norsk og finsk side hovedsakelig har vært større oppslutning og optimisme. Natur- og friluftsansjasjonene i Troms mener det er viktig å gjennomføre planen om vern i dette særegne villmarksområde, og vil påpeke den store verdien området har både landskapsmessig og for friluftsliv. FNF Troms kjenner ikke til at det er foreslått noen konkrete grenser for et eventuelt vern, men begge de nevnte prosjektene vil influere området rundt Treriksrøysa og vil kunne være konfliktfulle for dette formålet.

FNF Troms kjenner til at et foreslått område for skogvern i Stordalen ble trukket ut av ”Forslag til vern av skog på Statskog SFs grunn i Troms fylke” da dette ellers ville kunne skape utfordringer for etablering av Stordalen kraftverk. Det er likevel viktig at planene om Treriksrøysa nasjonalpark, og et potensielt vern i dette området, tas på alvor og utredes nøye i kommende fase. Dette bør gjøres i tett samarbeid med fylkesmannen, Direktoratet for Naturforvaltning og natur- og friluftsansjasjonene. Det er viktig å avklare status og videre planer for vernarbeidet, samt konfliktgrad ved eventuell utbygging.

Biologisk mangfold

Det må både innhentes eksisterende kunnskap om det biologiske mangfoldet og gjøres nye undersøkelser av området. Å kartlegge forekomster av dyr, planter og kryptogamer tar flere dagsverk for områder av slik størrelse. Dette gjelder særlig for Troms kraft sitt prosjekt som er av særlig stor utbredelse og har flere mulige alternativer. Det er også viktig å spre kartleggingene over flere dager for å øke muligheten til å se arter som kan være vanskelige å oppdage feks at de ikke er fremme alle dager, eller om det er dårlig sikt, vær m.m. I henhold til naturmangfoldloven skal

beslutninger bygge på kunnskap om naturmangfold, og det er viktig å utføre dette med en økosystemtilnærming. Naturmangfoldlovens miljøprinsipper må redegjøres for.

Påvirkningene på det akvatiske miljø blir særlig viktig å utrede, og da spesielt konsekvensene for fiskebestandene. Flere av vassdragene som blir berørt er gode og viktige habitat for fisk. I området finnes det også opp til flere ulike genetiske bestander av røye, og effekten av vassdragsregulering på de ulike bestandene må utredes nøye. Disse røyestammene kan inneha unike kvaliteter og det er svært viktig at disse utredningene gjennomføres i samarbeid med dyktige fagmiljø, gjerne sammen med universitet i Tromsø som har god erfaring og kunnskap innenfor feltet. Det har kommet fram at de foreløpige undersøkelsene i Stordalen er mangelfulle og at det er behov for mer omfattende undersøkelser på biologisk mangfold i området, særlig for fisk. Troms Karft skriver selv at det er rimelig å anta at det kan være lokalt store konsekvenser for fisk og ferskvannsbiologi. Grunnet de særegne fiskestammene i berørte vassdrag mener FNF det kan være rimelig å anta at en utbygging også kan få regionale og nasjonale konsekvenser, så vel som lokale. Selv små endringer i vannstand kan få store og uforutsette konsekvenser for det akvatiske livet. Det blir særlig viktig å undersøke gyteforholdene og konsekvenser for dette. Påvirkningene på fisk må også sees i nær sammenheng med friluftsliv og reiseliv. Konsekvensene for Skibotnelva må sees i et perspektiv om at vassdraget kan bli ”friskmeldt” og utredningene må hensynta vassdragets store potensial.

Kulturminner og kulturmiljø

Storfjord kommune har et særegent kulturmiljø og mange kulturminner. Dette gjelder også i influensområdene til de to prosjektene, særlig i Skibotndalen. Det er særlige verdier knyttet til kulturminner fra andre verdenskrig og den kalde krigen, noe som utgjør et militærhistorisk landskap av nasjonal verdi. Verdi og konsekvenser for både automatisk fredede og ikke-fredete kulturminner må utredes. Vi vil også påpeke at kulturminner og kulturmiljø også er viktige drivere for friluftslivet. Ofte er kulturminner mål for turen og historiske ferdselsveier hyppig benyttet.

Turisme og reiseliv

Det må utredes hvordan en eventuelt ny vannkraftutbygging påvirker reiselivet i Storfjord. Storfjord kommune har en storslått og variert natur som strekker seg fra ville dalfører, til fjorden og forrevne og internasjonalt kjente tinder. Landskapet er av høy verdi og tiltrekker seg tilreisende fra hele verden. På Storfjord kommune sine egne hjemmesider er ”*vakker og spektakulær natur med fjord, fjell, daler og vidder*” noe av det første som trekkes fram. I tillegg legges det vekt på de lakseførende elvene, den rike fjorden og tilrettelagte turstier. Det er tydelig at naturen og friluftslivet er en viktig merkevare for Storfjord og at dette er noe det legges stor vekt på å formidle. For at dette skal kunne være et satsingsområde også i framtiden, både for reiseliv og lokal trivsel, identitet og gode opplevelser, er det viktig å ivareta og forvalte gjenværende naturområder på en god måte. Hvordan vil ytterligere inngrep påvirke reiselivet? Dette må også sees i sammenheng med tidligere utbygginger og framtidige planer. Hvordan vil reduksjon i vannføringen i Rovvejohkfossen påvirke fossen som turistattraksjon? Den inngrepsfrie nordlige naturen er mye verdt, også i kroner og ører, og er et avgjørende element i reiselivssammenheng.

Verdiskapning

Det er viktig å ikke kun se på den positive verdiskapningen som energiprojektene gir, men også på hvor mye som kan gå tapt. Blir det dårligere kvalitet på naturopplevelsen? Blir området mindre brukt, og hva med folkehelsegevinsten? Også andre spørsmål som kan bidra negativt må med i utredningen. FNF etterspør en vurdering av alternative verdier knyttet til ikke-utbygging, feks som naturbasert reiseliv, bolyst, omdømme m.m. Det vil være interessant å kartlegge hvordan disse vassdragsinngrepene vil slå ut for nettopp bolyst, identitet og trivsel.

Nettilknytning

Samme temaer som skal utredes for vannkraftverkene må også utredes for nettilknytningen. Det gjelder også tap av INON, påvirkning på biologisk mangfold og konsekvenser for friluftsliv som følge av nødvendig ledningsutbygging. Nettkapasiteten må også utredes. Per i dag er nettkapasiteten i Troms lav og ustabil.

Klima og behov

Det sterkeste argumentet for utbygging av vannkraft er ofte at det bidrar til å redusere utslippene av klimagasser. Det å erstatte kullkraftproduksjon i andre land er fremfor alt mye brukt som argumentasjon. FNF Troms mener fornybar kraft først er miljøvennlig om den ikke går ut over andre viktige miljø-, natur- og friluftsmål og -verdier. Vi mener også at det må på plass mer detaljerte studier om hvor store klimagasskutt utbygginger bidrar til. En utredning om dette bør ta opp tematikken om økt forbruk av energi som følge av at bedre energitilgang gir lavere energipris og minsket vilje blant politikere til å innføre strømsparingstiltak når energitilgangen er god, samt hvilke energikilder som blir erstattet når det kommer mer fornybar energi inn i systemet.

Å lage en troverdig studie om dette kan være krevende. Men fordi dette er et tema som ikke bare er av interesse for Troms Kraft eller Statskog i denne saken, men av generell interesse for hele kraftbransjen, bør slike fullstendige analyser gjennomføres og generelt legges til grunn. Vi ber også Troms Kraft eller Statskog, gjerne i samarbeid med NVE, konkretisere og synliggjøre om, hvordan, hvor og når energien fra de aktuelle vannkraftutbyggingene vil erstatte kullkraftverk i Europa. Dette er omfattende, men en svært viktig del å få på plass for å begrunne et av de overordnede målene med ny vannkraftutbygging.

Statskog skriver i meldingen at en del av kraften skal benyttes lokalt. Dette er i utgangspunktet bra. Spørsmålet er om det ikke finnes andre mindre konfliktfylte muligheter enn en utbygging av Stordalselva for å oppnå dette? De skriver også at utbyggingen vil ha stor betydning for å kunne bygge ut nettkapasiteten som er nødvendig for tilknytning av andre planlagte småkraftverk i kommunen. FNF Troms ønsker på dette punktet å minne om samlet belastning og påpeke at dersom Storelva får konsesjon burde de andre elvene spares og dermed vil denne argumentasjonen nøytraliseres. Troms Kraft tilbyr ny regulerbar vinterkraft, noe som i seg selv er bra og har større nytte enn et småkraftverk. Spørsmålet er også her om denne kraften er nødvendig med 4 TWh overskudd i Nordland og en sannsynligvis ny 420 kV linje nordover som vil kunne forsyne regionen med kraft i underskuddsvintre. Nettopp behovet blir stadig viktigere å utrede. Og selv om det skulle finnes behov må det understrekes at dette må veies opp mot andre miljømål, nødvendigheten av tiltaket og hvilke alternative verdier en risikerer å tape.

FNF Troms er positive til at eksisterende kraftverk effektiviseres. Vi stiller likevel spørsmål om en så stor utvidelse som Troms Kraft melder om er nødvendig for at de skal kunne gjennomføre selve effektiviseringstiltaket. Vi skulle gjerne likt å vite hvor mye ny kraft som kunne produseres av Skibotn- og Lavkakraftverk dersom en kun ser på effektiviseringstiltakene isolert sett, uten tilkomst av nye vannressurser. Vi mener det er viktig at dette utredes og at det vises til en realistisk analyse for hvor mange år det vil ta før et rent effektiviseringstiltak vil balansere seg økonomisk for Troms Kraft.

Avbøtende tiltak

Avbøtende tiltak skal presenteres i utredningen og det skal redgjøres for hvordan tiltakshaver vil ivareta vesentlige hensyn og motvirke negative konsekvenser av tiltaket for de som blir berørt. Det skal legges til grunn faglige vurderinger og begrunnelser i tilfeller der avbøtende tiltak forkastes.

Hva angår revisjon av kraftverk, mener FNF Troms at en må kunne ha en revurdering av kvalitetskrav og tiltak ved eksisterende kraftverk hvert 6. år. Det bør kunne gis nye krav til blant

annet minstevannsføring og grenser for raske variasjoner i vannføringa, trygge system for sikring mot tørrlegging av elv ved feil og magasinnivå som oppfyller sesongmessige nivåkrav for å sikre gyting og uhindra vandring for fisk. Dette er viktig for å sikre godt økologisk potensial og for at økosystemene skal kunne fungere. Miljøforholdene må kunne oppgraderes fortløpende, og tilstrekkelig minstevannsføring og økologisk tilstand i henhold til vanndirektivet krever utredning.

For Forum for Natur og Friluftsliv Troms
Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms Fylkeskommune
Storfjord kommune